

УДК 378.016:784]:159.955.1

DOI: 10.36550/2415-7988-2024-1-213-349-353

КОСІНСЬКА Наталя Леонідівна –

доктор філософії, старший викладач кафедри вокального виконавства

Українського державного університету імені М. Драгоманова

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8745-9495>

e-mail: kravpik.natalia@gmail.com

ПРОЦЕС ІНТЕРПРЕТАЦІЇ ПІСЕННОГО ФОЛЬКЛОРУ, ЯК АТРИБУТА ДУХОВНОЇ КУЛЬТУРИ У ПЕДАГОГІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

У статті аналізується процес інтерпретації пісенного фольклору, як атрибута духовної культури у педагогічній діяльності майбутніх вчителів музики. З цією метою вивчені основні концепції музичної та пісенної інтерпретації, які представлені у науково-педагогічних дослідженнях ряду вчених. В статті було зроблено спробу простежити взаємозв'язок між методологією сучасної теорії пісенного фольклору (культурологічні теорії, теорія мовної полісистеми та ін.) й вмінням перенесення способів музичного спілкування у сферу педагогічної практики. Актуальність поставленої проблеми підтверджується ще тим, що особистісна система духовних цінностей майбутнього вчителя музики значною мірою впливає на загальнокультурологічний аспект розвитку особистості у широкому діапазоні художніх цінностей пісенного фольклору.

Таким чином, використання пісенного фольклору у педагогічній діяльності має багато позитивних наслідків. Перш за все, це сприяє розвитку культури мовлення учнів. Використання народних пісень допомагає дітям навчитися висловлювати свої думки та почуття за допомогою музики, роблячи їхнє мовлення емоційним і красномовним. Крім того, використання пісенного фольклору допомагає дітям розвивати світоглядну позицію. Учні можуть за допомогою пісень вивчати народні традиції, історію та культуру свого народу. Це сприяє формуванню їхньої ідентичності та розумінню важливості збереження національних цінностей. Вчитель музичного мистецтва має використовувати яскраві та глибоко народні джерела, щоб досягти вершин образності і краси в інтерпретації пісенного фольклору. Важливим аспектом дослідження є розуміння ролі та значення пісні в культурному контексті. Пісня відображає народну культуру, традиції і цінності, тому її правильна інтерпретація є ключовою для збереження народної спадщини.

Подальші дослідження проблеми інтерпретації пісенного фольклору мають великий потенціал для розширення нашого розуміння та збереження народної спадщини. Вони можуть розкрити нові аспекти і підходи до інтерпретації та виконання пісні.

Ключові слова: інтерпретація, процес інтерпретації, пісенний фольклор, духовність, історичний час, педагогічна діяльність.

KOSINSKA Natalia Leonidivna –

doctor of philosophy, Senior Lecturer department of vocal performance

Ukrainian State University named after M. Drahomanov

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8745-9495>

e-mail: kravpik.natalia@gmail.com

THE PROCESS OF SONG FOLKLORE INTERPRETATION AS AN ATTRIBUTE OF SPIRITUAL CULTURE IN THE PEDAGOGICAL ACTIVITY OF FUTURE MUSIC TEACHERS

The article analyzes the process of interpretation of song folklore as an attribute of spiritual culture in the pedagogical activity of future music teachers. For this purpose, the main concepts of musical and song interpretation, which are presented in the scientific and pedagogical studies of a number of scientists, were studied. In the article, an attempt was made to trace the relationship between the methodology of the modern theory of song folklore (cultural theories, the theory of linguistic polysystem, etc.) and the ability to transfer the methods of musical communication into the field of pedagogical practice. The relevance of the given problem is further confirmed by the fact that the personal system of spiritual values of the future music teacher significantly affects the general cultural aspect of personality development in a wide range of artistic values of song folklore.

Thus, the use of song folklore in pedagogical activity has many positive consequences. First of all, it contributes to the development of students' speech culture. Using folk songs helps children learn to express their thoughts and feelings through music, making their speech emotional and eloquent. In addition, the use of song folklore helps children develop a worldview. Pupils can learn folk traditions, history and culture of their people with the help of songs. This contributes to the formation of their identity and understanding of the importance of preserving national values. A music teacher should use bright and deeply folk sources to reach the heights of imagery and beauty in the interpretation of folk songs. An important aspect of research is understanding the role and meaning of song in a cultural context. The song reflects national culture, traditions and values, therefore its correct interpretation is key to preserving the national heritage.

Further research into the problem of interpretation of song folklore has great potential for expanding our understanding and preservation of folk heritage. They can reveal new aspects and approaches to the interpretation and performance of a song.

Key words: interpretation, interpretation process, song folklore, spirituality, historical time, pedagogical activity.

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Пісенний фольклор є важливим джерелом збагачення культури в усі часи. Контакт з фольклором є однією з основних успадкованих традицій, де продемонстровані глибокосутні інтерпретації народнопоетичних першоджерел, які породжені потребами людства. Активність пісенного начала різних часів засвідчують уживання персоналізованих образів

самої пісні, мелодії, співу, як синонімів і символів творчого процесу, причому діапазон тут широкий: від «тихого співу несміливого» до «занадто палкої пісні» [2].

З усіх видів народного мистецтва пісня найглибше розкриває багатство душі народу, його творчі сили. Здавна народна пісня враховується при визначенні історичного обличчя нації, її місця у світовій культурі. Український пісенний фольклор

став предметом розмови за межами нашої Вітчизни ще в XVI ст. Найтривкіша слава приходить до нього за доби романтизму, коли світова культура виявляє великий інтерес до естетики фольклору. Тоді якраз вийшли перші збірники українських пісень та дум М. Цертелєва, М. Максимовича, І. Срезневського. Яке враження справила українська народна пісня на Західну Європу після появи перекладів з цих збірок, найкраще передала американська письменниця і перекладачка Тереза Тальві (1797-1870pp) у великій роботі «Історичний огляд слов'янських мов та літератур»: «Виняткова краса козацької пісенної поезії вразила літературний світ». Цю думку підтримали іноземні мовознавці: Д. Чамполі- «Для козака пісня-це його молитва»(Італія), А. Єнсен «Україна-колиска мелодійних народних пісень» (Швеція), Тор Ланге «Українська пісня – найкраща і найніжніша у всьому світі» (Данія), З. Педросо «Українською мовою створена найбагатша народна поезія» (Португалія), Ель Коміцієро Більбаїно «Українські пісні відзначаються магічною красою» (Іспанія) та інші. Цими словами можна було б охарактеризувати й подальші етапи ознайомлення народів світу з нашим пісенним фольклором. Так, Україна продовжує зберігати унікальну для Європи народну пісенну традицію і у наш час. Щоб її дослідити та передати наступним поколінням, у 2014 році з'явився проєкт «Поліфонія», який започаткував угорський музикант-фольклорист Міклош Бот, який закликає відкрити нові перспективи в царині інтерпретації та популяризації українських народних пісень, продовжити життя, вивчаючи та виконуючи пісенні творіння. Він наголошує на тому, що пісні потребують особливої допомоги! «Слухайте, вивчайте, співайте, діліться. Вони відкриватимуть щодня щось нове і, можливо, передадуть ту важливу інформацію, яка надає життєвої сили тим, хто її підтримує».

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Про український народ говорять як про народ поетичний і музикальний, вчені намагаються дошукатися причини такого явища. Вивчивши народні пісні, можна судити про творчу індивідуальність народу, про його найпотаємніші, найцінніші досягнення. Твердження про те, що у процесі пізнання людиною світу і себе в цьому світі найістотнішу роль відігравала пісня, для нас сьогодні є аксіоматичним. Пісня була дійсним мисленням людини. Через неї вона спілкувалася з природою, супроводжувала різні обряди, ритуали, була в актах народження і вмирання, у волевиявленнях ворожнечі, війни і примирення, визначала хід історії, стимулювала поступ цивілізації, програмувала всю еволюцію людства. Музика, як припускають учені (М. Вовк, Ю. Грищенко, А. Карпенко, Т. Кортило, П. Круль, І. Малишевська, Н. Павленко, В. Шульгіна, О. Юзефчик) інші, виникла з неусвідомленого намагання відтворювати звуки природи чи бажання наслідувати голоси тварин і водночас з усвідомленої потреби називати явища, предмети навколишньої діяльності. А це дає підставу визначити родовід народної пісні далеко за межі

писаної історії, заглянути за обрії затьмареної давнини, а через них хочеться побачити горизонт безхмарного прийдешнього, тому бережимо її від зникнення.

Фольклор в його функціональному самовираженні вимагав своїх, а не привнесених компонентів вислову як на рівні загальних музично-поетичних текстів, узвичаєних форм розповіді з зачинами і кінцівками, з повторами й усталеними означеннями, та і на рівні власних. Якщо такі потраплялись разом із чужорідним сюжетом, тоді треба було долати бар'єри мовленої узвичаєності з її усталеними словами і трафаретами вислову, щоб вписатися у музично-словесну палітру фольклорного твору, про що зазначали у своїх працях Т. Беценко, В. Белікова, Л. Гапон, Ю. Грицун, А. Іваницький, А. Ковбасюк, Л. Кияновська, В. Коротя-Ковальська, С. Павлишин, В. Синельникова, І. Щербіна, інші. Зате перейменовані й адаптовані народні пісні повністю націоналізували запозичений сюжет, який потім обростав деталями з власної народотворчої скарбниці і підпорядковувався дидактично-моралізаторській трактовці, співзвучній етичним устоям і традиціям духовності етносу. Лише тисячолітня практика навчання та передусім виховання могла привести людство до розуміння того, звідки і як у людини виникає, формується і розвивається, діє і вмирає чи живе вічно її душа.

Оскільки душа, дух і духовність народу найкраще і найповніше кодується у його творчості і, зокрема, народнопоетичному та музичному спадку, вважаємо за необхідне звернути увагу на праці відомих науковців: І. Беха, О. Гончарової, М. Гончаренка, І. Зязона, Т. Мельничука, О. Олексюк, К. Пліващука, М. Прищака, Е. Помиткіна, Н. Чавчавадзе, В. Чернець, О. Щолокової, С. Яремчука, інших. Життя на духовному рівні, як зазначає Н. Чавчавадзе, є діяльнісне вживання в світ мистецьких цінностей, напружена участь вчителя у реалізації цінностей, у творчості та співтворчості культури. Бути духовним, продовжує вчений, володіти духом-значить жити і творити себе та свій світ за вимогами царства цінностей, за їхніми законами [9].

Мега статті полягає в обґрунтуванні процесу інтерпретації пісенного фольклору як складової розвитку духовної культури майбутніх вчителів музичного мистецтва в процесі педагогічної діяльності.

Виклад основного матеріалу дослідження. В центрі нашої уваги – інтерпретація пісенного фольклору з їхнім широким виявом духовності: від духу народних співанок до високо-патріотичних мотивів та ідей дум, балад, народних пісень.

Слід вказати на те, що процес інтерпретації є незмінним моментом буття людини, її духовно-практичного освоєння дійсності, це вид соціально-культурної, комунікативно-пізнавальної, художньої діяльності, що проявляється як метод, як аксіологічна процедура новоутворення. Тракувати можна як саму реальну художню діяльність так і теорію цієї діяльності. Доречі, дослідниця Т. Баранова, зазначає, що художня інтерпретація може розглядатися, як творча діяльність,

спрямована на створення певного продукту, який визначається трьома наочними складовими: об'єкт інтерпретації, продукт цієї діяльності, процедура творчого пошуку. При цьому слід зберегти усе найкраще, що притаманне оригіналу – об'єкту інтерпретації [1].

Під час процесу інтерпретації продукт творчої діяльності, а в даному випадку це пісня, отримує нову якість, яка дає змогу зберегти усе найкраще, що притаманне оригіналу - об'єкту інтерпретації, – самобутність. За визначенням В. Москаленко, призначення музичної інтерпретації також полягає в естетичному оновленні, розкритті виразових можливостей об'єкту інтерпретування у його пристосуванні до нових життєвих потреб і навіть – у створенні нового музичного твору на підставі вже існуючого художнього матеріалу [5]. Звучання пісенної фольклорної інтерпретації, на думку А. Ковбасюка, залежить від виконавського профілю, вокально-технічних можливостей голосового апарату, специфічних методів, які дозволять зберегти і розкрити семантику фольклорного твору [4]. Звертаємо увагу на дослідження даної проблематики Н. Гунько, яка визначає, що основними складовими творчого процесу інтерпретації є – оригінальне розкриття змісту твору через глибоке проникнення в образний світ композитора та уміння знайти міру індивідуального у виконанні [3]. Н. Рябуха визначає інтерпретацію як «системний засіб пізнання семантико-комунікативних зав'язків між композиторським задумом та її звуковою реалізацією виконавцем»; «творчий акт, специфічний вид культуротворчості, індивідуальний принцип відтворення звукового образу крізь призму внутрішнього духовного світу виконавця-інтерпретатора» [8]. Музична інтерпретація, наголошує Ю. Монахова – це аспект музичної практики, що виходить з відмінності між фіксованим нотним текстом та його живим виконанням, якому завжди притаманний елемент непередбачуваності [7]. За результатами досліджень І. Шевченка, процес інтерпретації, є складною формою свідомого і підсвідомого, інтелектуального та емоційного руху. Інтерпретація не лише ґрунтується на музичному словнику понять і образів, що забезпечують розуміння і перевілення пісенного тексту, вона збагачує цей словник, зводячи їх в гармонійну систему, як необхідного атрибуту прекрасного в мистецтві [10].

З огляду наукових поглядів вказаних дослідників, ми вважаємо, що, інтерпретація дозволяє сприймати твір цілісним у різних аспектах системи музично-поетичної конвенції, якій притаманні певні закономірності та властивості. Такий ракурс досліджуваної проблеми пояснюється тим, що інтерпретативність є визначальною і невід'ємною рисою людської свідомості, це нелегке завдання, яке вимагає від майбутнього вчителя музики високої інтелектуальної дисципліни, як важливого засобу збереження самоцінності у вихідному пісенному творі. Якщо цей твір є привнесением його автором до оригіналу свого власного творчого задуму і на його основі відбувається естетично самодостатній й цілісний

новий твір, він має бути пристосованим до цільової музичної полісистеми, щоби функціонувати в ній як єдиний організм. Ми погоджуємося з тим, що у цьому контексті так само визначальним є і варіативний потенціал скомпонованої музично-поетичної мови, синонімічне багатство якої дає змогу надавати потужний інтерпретаційний зміст.

Водночас інтерпретація пісенного фольклору повною мірою реалізовує творчі принципи митців вокальної школи, яке дає змогу виконавцеві інтерпретувати народно-пісенні зразки в залежності від природного типу голосу, вокально-технічних можливостей голосового апарату, власного музично-виконавського стилю, що сприяє активізації артистичної майстерності. Внаслідок чого викристалізуються органічне поєднання музичного і словесного тексту, глибоко психологічне проникнення у художньо-образний зміст твору.

Поступовий розвиток культурологічної науки, пов'язаний з необхідністю правильного осмислення зібраного художнього матеріалу, сприяв розповсюдженню поняття процесу інтерпретації у галузі наукового знання. Використовуючи наступні засоби, такі як: логічні критерії, експеримент, прагматичний аналіз, включаючи теоретичну систему у розвиток наукового знання, удосконалюється пізнавальне значення та його смисл. Пошук і перевираження смислу є свідомим процесом, а процес інтерпретації є надзвичайним проявом живого людського розуму. На нашу думку інтерпретація – це особливий психічний акт співвідношення означаючого з означуваним, в результаті якого певний процес стає заміником, представником певного змісту, що знаходиться за його межами.

Оскільки мистецтво мислить образами, то наука оперує поняттями і вимагає вже іншого підходу. Музичне мистецтво повною мірою допускає принципову множинність теорій і художніх втілень, всі пізнання здійснюються крізь призму естетичних потреб і особистісного ставлення, що має аксіологічні, ціннісні виміри, воно підпорядковане самопізнанню і самовираженню митця, через яке він прагне бути зрозумілим, оскільки мова мистецтва залишається живою. Знайти варіативну відповідність у процесі інтерпретації пісенного фольклору-головне у педагогічній діяльності майбутнього вчителя музики. Тому не дивно, що саме для цієї категорії процес інтерпретації має важливе домінуюче значення. Взагалі говорячи про означену нами проблему, як складову педагогічної діяльності вчителів, слід зазначити, що існують специфічні аспекти, які пов'язані з культурною дистанцією між оригіналом та сучасним сприйняттям, поєднанням стилю та поетичним наповненням оригіналу з музичним оформленням. Окрім цього часто все ускладнюється хронологічним розв'язанням – вибором можливого музичного контексту у пісенному фольклорі: в силу незбігу в часах історичних періодів. Вчителі музики повинні володіти глибинним історичним відчуттям, розуміти концептуальний час, тобто певну систему означених поглядів: його об'єктивність, вічне і

швидкоплинне, загальнолюдське і індивідуальне, історичне та побутове, майбутнє і сучасне. Історично досліджуючи, ми спостерігаємо тенденції до неперервного подальшого розвитку пісенного фольклору, що репрезентує велику палітру людських нерозривних, чуттєвих, гармонійних інтерпретаційних процесів. На нашу думку, художній простір в пісенному фольклорі може бути поліфункціональним, коли він постає як місце дії, як засіб характеристики конкретно-історичного часу та різномасштабним, що може надавати йому особливий динамізм та ритмічну виразність. Якби пісенний фольклор мав значення лише як віддзеркалення певних подій окремого історичного періоду, то він би втратив своє значення, але перенесення подій минулого у майбутнє, їхнє художнє трактування, дає можливість розширити потенціал музично-поетичної мови, стати джерелом варіативності. Але часто не оригінал, а саме ресурси пісенного фольклору дають майбутньому вчителю музики широкий спектр вибору.

Висновки та перспективи подальших розвідок напреду. Таким чином, процес інтерпретації пісенного фольклору може досягнути «вершин образності і краси» тільки тоді, коли буде вчитель музики буде використовувати яскраві, вічно живі та глибоко народні джерела. І на нашу думку, приділення серйозної уваги правильному використанню пісенного фольклору у педагогічній діяльності буде сприяти підвищенню культури мовлення учнів, розвитку їхньої світоглядної позиції, зовнішніх і внутрішніх умов результативності духовного наповнення музичного дозвілля, збагаченню внутрішнього світу, культурі спілкування з музикою.

У своїй сукупності окреслені напрямки наукового пошуку мають охоплювати питання прямих і зворотних зв'язків між атрибутами духовності: гармонії, творчої та емоційної рівноваги, саморозвитку, гуманістичних життєвих обривів, пісенного фольклору та педагогічної діяльності. Вважаємо за необхідне підкреслити те, що часто лишається осторонь при дослідженні зазначеного компонента інтерпретації, а саме: майбутній вчитель музики, який занурюється в сутне пісенного фольклору і емоційно відчуває мистецький світ, має справу з значеннями, символами, тобто здійснює інтерпретацію сутнього. Така інтерпретація завжди унікальна і відбувається у потаємних глибинах свідомості педагога. Загалом вчитель музики має бути переконаний, що вірну інтерпретацію змісту першотвору можливо донести до учнів за умови певних змін як у віршованій традиції так і в музично-образній тканині.

Теоретичний аналіз проблеми інтерпретації пісенного фольклору потребує подальших досліджень, оскільки, на наш погляд невирішеними залишаються питання щодо культурною дистанцією між оригіналом та сучасним сприйняттям певного твору. Окрім цього часто все ускладнюється неправильним хронологічним розв'язанням, тобто вибором можливого музично-мовного контексту у художньому творі відносно історичної часової масштабності. Дослідження цього явища складає пізнавальний та науковий

інтерес, що може бути справою нашої подальшої роботи.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Баранова Т. Діалектика процесу інтерпретації в контексті аналізу типів розуміння природної мови. *Наукове пізнання: методологія та технологія*. 1998. Вип. 1-2. С. 4-5.
2. Грунський М. Українська мова і фонетика. Морфологія. Синтаксис. К., 1926.
3. Гулько Н. Творчий розвиток майбутнього педагога музиканта у процесі художньої інтерпретації вокального твору. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах: Зб. наук. праць. 2007. Запоріжжя: КПУ, С. 4.
4. Ковбасюк А. Особливості інтерпретації українських пісенного фольклору представниками Львівської вокальної школи ХХ ст. *Молодь і ринок*. 2018. №12. С. 63-67
5. Москаленко В. Лекції з музичної інтерпретації. Навчальний посібник. К. 2013.
6. Шевченко І. Деякі аспекти проблеми гармонізації духовного світу людини засобами музичного мистецтва. Зб. наук. праць. К. 1996.
7. Монахова Ю. Музична інтерпретація як ключовий аспект діяльності режисера. Філософсько-культурологічні дослідження. 2018. Зб. наук. праць. К. № 4.
8. Рябуха Н. Виконавська інтерпретація як метод пізнання музичного твору. Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв: зб. наук. пр. Харків ХДА ДМ, 2009. № 16. С. 135-142.
9. Чавчавадзе Н. Культура та цінності. Тбілісі, 1989. 171 с.
10. Шевченко І. Деякі аспекти проблеми гармонізації духовного світу людини засобами музичного мистецтва. Зб. наук. праць «Людина, культура, духовність». Вип. 11. К., 1996.

REFERENCES

1. Baranova, T. (1998). Dialektyka protsesu interpretatsiyi v konteksti analizu typiv rozumynnya pryrodnoyi movy [Dialectic of the interpretation process in the context of analysis of natural language comprehension types.]. *Naukove piznannya: metodolohiya ta tehnolohiya*. Vyp.1-2. S. 4-5. [in Ukrainian]
2. Hrun's'kyu, M. (1926). *Ukrainska mova i fonetyka* [Ukrainian language and phonetics]. *Morfolohiya. Syntaksys*. K. [in Ukrainian]
3. Hun'ko, N. (2007). *Tvorchyy rozvytok maybutn'oho pedahoha muzykanta v protsesi khudozhn'oyi interpretatsiyi vokal'noho tvorou* [Creative development of the futre musician teacher in the process of artistic interpretation of a vocal work]. *Pedahohika formuvannya tvorchoyi osobystosti u vishchii i zahal'noosvitniy shkolakh: zb.nauk.prats. Zaporizhzhya: KPU*. S. 4. [in Ukrainian]
4. Kovbasyuk, A. (2018). *Osoblyvosti interpretatsiyi ukrains'koho pisennoho fol'kloru predstavnykamy L'viv's'koyi vokal'noyi shkoly XX st* [Peculiarities of the interpretation of Ukrainian song folklore by representatives of the Lviv vocal school of the 20th century]. *Molod' i ranok*. №12. S. 63-67. [in Ukrainian]
5. Moskalenko, V. (2013). *Lektsiyi z muzychnoyi interpretatsiyi* [Lectures on musical interpretation]. *Navchal'nyy pisibnyk*. Kyiv [in Ukrainian]
6. Shevchenko, I. (1996). *Deyaki aspekty problemy harmonizatsiyi dukhovnoho svity lyudyny zasobamy muzychnoho mystetstva* [Some aspects of the problem of harmonizing the spiritual world of a person by means of musical art]. *Zb. Nauk. Prats'*. Kyiv. [in Ukrainian]
7. Monakhova, Yu. (2018). *Muzychna interpretatsiya yak klyuchovyy aspekt diyal'nocti rezhysera* [Musical interpretation as a key aspect of the director's activity]. *Filosofs'ko-kul'turolohichni doslidzhennya*. *Zb. nauk.prats. K. № 4*. [in Ukrainian]
8. Ryabukha, N. (2009). *Vykonavs'ka interpretatsiya yak metod piznannya muzychnoho tvorou* [Performance interpretation as a method of learning a musical work]. *Visnyk Kharkivs'koyi derzhavnoyi akademiyi dyzaynu i mystetst: zb. nauk. pr. Kharkiv KHDA DM*. №16. S. 135-142. [in Ukrainian]

9. Chavchavadze, N. (1989). Kul'tura ta tsinnosti [Culture and values] Tbilisi. 171 s. [in Ukrainian]

10. Shevchenko, I. (1996). Deyaki aspekty problemy harmonizatsiyi dukhovnoho svity lyudyny zasobamy muzychnoho mystetstva [Some aspects of the problem of harmonizing the spiritual world of a person by means of musical art]. Zb. nauk. Prats' "Lyudyna, kul'tura, dukhovnist'". Vyp. 11. Kyiv [in Ukrainian]

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

КОСІНСЬКА Наталя Леонідівна – доктор філософії, старший викладач кафедри вокального виконавства Українського державного університету імені Михайла Драгоманова; провідний майстер сцени, артист-вокаліст та хормейстер Київського академічного камерного хору «Хрещатик».

Наукові інтереси: професійна підготовка майбутніх вчителів музичного мистецтва вищих навчальних закладів, вокально-хорове мистецтво, вокальна підготовка, методик музичного мистецтва.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

KOSINSKA Natalya Leonidivna – Doctor of Philosophy, senior lecturer at the Department of Vocal Performance at Mykhailo Drahomanov Ukrainian State University. Leading stage master, vocalist and choirmaster of the Khreshchatyk Kyiv Academic Chamber Choir.

Scientific interests: professional training of future teachers of musical art in higher educational institutions, vocal and choral art, vocal training, methods of musical art.

Стаття надійшла до редакції 04.02.2024 р.

УДК 8.03(477); 37.036

DOI: 10.36550/2415-7988-2024-1-213-353-357

БЕЛКОВА Валентина Венедиктівна –

кандидат мистецтвознавства, член Спілки композиторів України, заслужений працівник культури України, доцент кафедри музикознавства, інструментальної та хореографічної підготовки Криворізького державного педагогічного університету
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1151-7753>
e-mail: etb@ukr.net

ОСОБЛИВОСТІ ФОРТЕПІАННОГО ЦИКЛУ БОГДАНИ ФІЛЬЦ «МУЗИЧНІ ФРЕСКИ»

В основі професійної фортепіанної літератури українських авторів лежить зв'язок з народною музичною творчістю, тому в найпопулярніших творах українських митців відбивається одна з основних особливостей музично-творчого процесу сучасності – продовження накопичення фольклорних традицій національного музичного мистецтва. Виховні можливості української фортепіанної літератури впливають з кола її музичних образів та емоційних настроїв, адже побудована на широкому розмаїтті пісенно-танцювальних народних мелодій, українська фортепіанна музика, відтворюючи героїчні історичні картини минулого Батьківщини, куточки рідної української природи, здатна формувати й виховувати високі моральні якості людини, її різноманітні духовні потреби. Саме тому підвищений емоційний тон музичних творів для дітей та юнацтва, межує з ліричними, м'якими тонами, утворюючи багату музичну палітру фортепіанної музики сьогодення.

У статті автор розглядає фортепіанний цикл видатної української композиторки Богдани Фільц «Музичні фрески».

Богдана Михайлівна Фільц – надзвичайно яскрава постать в українській музичній культурі сьогодення. Композитор, педагог, заслужений діяч мистецтв України, доктор мистецтвознавства, лауреат премії імені Миколи Лисенка. Творчість Б. Фільц продовжує стильовий напрям, започаткований у композиторській спадщині Л. Ревуцького, В. Барвінського, Н. Нижанківського, М. Колесси.

Б. Фільц створювала музику, що пройнята сучасним пульсом життя, вона серйозна, глибока, в той же час сучасна, молодіжна, активна й художньо довершена.

Музична палітра композиторки відрізняється романтичною натхненністю, виразною мелодикою, ліричним світвідчуттям, щирістю у відтворенні людських почуттів, її музика наповнена глибоким філософським осмисленням, історичними паралелями між героїкою давніх і сучасних поколінь українців, глибокими інтимними переживаннями, несе оптимізм і позитивні емоції, вона оригінальна, наскрізь пронизана українськими народними елементами, захоплює глибиною музичної думки, блискучою формою, сердечністю, патріотизмом і щирістю.

Ключові слова: українська фортепіанна музика, фортепіанний цикл, Богдана Фільц, фортепіанні фрески.

BELIKOVA Valentyna Venediktyvna –

Candidate of Art History, member of the Union of Composers of Ukraine, Honored Worker of Culture of Ukraine, Associate Professor of the Department of Musicology, Instrumental and Choreographic Training of Kryvyi Rih State Pedagogical University
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1151-7753>
e-mail: etb@ukr.net

FEATURES OF THE PIANO CYCLE OF BOGDANA FILTZ «MUSIC FRESKAS»

In the article, the author examines the piano cycle «Musical frescoes» by the outstanding Ukrainian composer Bohdana Filts.

Ukrainian piano music in the context of world instrumental music has long gained a strong position. In the best works of outstanding Ukrainian composers, progressive achievements of Western European musical art were successfully combined with traditions of a purely national character.

The professional piano literature of Ukrainian authors is based on the connection with folk musical creativity, so the most popular works of Ukrainian artists reflect one of the main features of the musical and creative process of modern times – the continuation of the accumulation of folklore traditions of national musical art.